

Кірик К. В., ст. гр. ОА-13-1д, Рекотов П. В. доц., к. ю. н. — науковий керівник

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра українознавства

На сучасному етапі розвитку держави однією з найважливіших проблем, є вивчення юридичної термінології, її правильне використання професійними юристами, а також проблема умов її раціонального застосування.

Актуальність даної теми полягає у тому, що юридична термінологія є однією з найбільш значущих галузевих терміносистем. Слід зауважити, що правова термінологія широко використовується не тільки в професійному середовищі, але і в інших сферах мовної комунікації.

Проблеми вдосконалення термінології притаманні в тій чи іншій мірі будь-якій сфері науки і практики. Дані процеси характерні і для юридичної сфери, оскільки глибокі соціальні зміни, що відбуваються в Україні в останні роки, зумовили стрімкі темпи правотворчої діяльності. Однак кількісні зміни в цій сфері далеко не завжди є якісними, чимало законів та підзаконних актів не відповідають вимогам юридичних норм.

Юридичний термін – слово або словосполучення, що виражає поняття з правової сфери суспільного життя і має визначення (дефініцію) у юридичній літературі.

Термінологія юридичної науки стала упорядковуватися з розвитком юридичної лінгвістики – міждисциплінарної галузі знань про взаємозв'язок мови і права, мовні засоби вираження правових понять і категорій, мовностилістичні ресурси у сфері правової комунікації.

Переважна більшість юридичних термінів, що існують у сучасній українській літературній мові – запозичені слова. Наприклад, з латинської мови, взяті такі терміни, як алібі, архів, агент, адвокат, юриспруденція; з грецької мови – дактилоскопія, амністія; з французької мови запозичені такі терміни, як анкета, арбітраж, паспорт тощо. Однак поряд з запозиченими термінами у юриспруденції використовують і власне українські: допит, злочин, свідок, тощо.

Проблеми пов'язані з пошуком адекватних термінів, які правильно та однозначно позначали б усі юридичні поняття, на сьогодні залишилися невирішеними.

Аналіз сучасного стану правничої термінології свідчить, що мають місце, наприклад, такі труднощі: паралельне застосування кількох термінів для характеристики одного поняття: правовий – правний – правничий, вогнепальний – вогнестрільний, строк – термін, тощо; невпорядкованість правничої термінології, що виявляється в омонімії, коли один український термін вживається для позначення різних юридичних понять; залишки транслітерації з російської мови: угон, неустойка, упущена вигода, витребування майна;

4) велика кількість невмотивованих іншомовних слів – кілер, хакер, траст, які вживаються (переважно в усному мовленні) з довільним значенням тощо.

До факторів, які істотно впливають на створення ефективних термінів законодавства, вчені також відносять такий об'єктивний чинник, як багаторічне панування російської мови у галузі права, а серед суб'єктивних – відсутність єдиної теоретично та методологічно обґрунтованої політики у сфері їх термінологічно-мовного оформлення.

Правнича термінологія є важливим важелем у розвитку української юридичної науки. Одним із пріоритетних питань є впорядкування правничої термінології та видання юридичних словників, оскільки право має бути об'єктивоване у мові однозначно. Вироблення уніфікованої системи правових понять і термінів являє собою не просто наукове дослідження, а є необхідною умовою і одним із найпріоритетніших напрямків будь-якої правничої реформи.